

İŞĞALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRİMİZDƏ APARILAN BƏRPA VƏ QURUCULUQ İŞLƏRİ

Əliyev Tərhan Gülmirzə oğlu- baş müəllim, Memarlıq layihələndirilməsi və şəhərsalma” kafedrası, AzMİU, aliyeve-tarlan@bk.ru

Əliyev Cavid Gülmirzə oğlu- baş müəllim, Memarlığın əsasları kafedrası, AzMİU, javidaliev2020@gmail.com

Xülasə: Məqalədə 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə bərpa və quruculuq işləri araşdırılır. Böyük Qayıdış planını reallaşdırmaq üçün qayıdış və məskunlaşma problemlərinin həllinə kompleks yanaşma göstərilir və Azərbaycanın qarşısında duran mühüm vəzifələr öyrənilir. Məqalədə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə minatəmizləmə işlərinin aparılmasının vacibliyi göstərilir. Minalardan təmizlənən ərazilərdə, hər şeydən əvvəl, zəruri infrastrukturun qurulmasından danışılır. Bunlarsız Böyük Qayıdışın mümkünsüzlüyü bildirilir. Azad edilmiş ərazilərimizdə sənaye kompleksləri və digər iş yerlərinin açılması, sosial təminatın yaradılması ön plana çəkilir. Sosial obyektlərin tikilməsinin, yaşayış evlərinin inşasının həyata keçirilməsinin təxirəsalınmaz işlər olduğu ortaya qoyulur. Erməni vandallarının dağıtdığı şəhər və kəndlərimizdə Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bərpa, yenidənqurma və quruculuq işlərinin aparılması, öz doğma yurdlarına qayıdacaq vətəndaşlarımızın yaşayışının yüksək səviyyədə təmin edilməsi vurğulanır.

Açar sözlər: Qarabağ, Şərqi Zəngəzur, Böyük Qayıdış planı, quruculuq işləri, məskunlaşma prosesi, Ağıllı kənd, Ağıllı şəhər, Yaşıl şəhər

RESTORATION AND CONSTRUCTION WORKS CARRIED OUT IN OUR TERRITORIES LIBERATED FROM OCCUPATION

Aliyev Tarlan Gulmirza- senior lecturer, department of Architectural design and urban planning, AzUAC, aliyeve-tarlan@bk.ru

Aliyev Javid Gulmirza- senior lecturer, department of Basics of architecture, AzUAC, javidaliev2020@gmail.com

Abstract. The article researches the restoration and construction works in Karabakh and East Zangezur, which were freed from occupation as a result of the 44-day Patriotic War. A comprehensive approach to solving the problems of return and resettlement is shown in order to realize the Great Return plan, and the important tasks facing Azerbaijan are studied. The article shows the importance of demining in the territories that are liberated from occupation. In demining areas, first of all, there is a talk of building the necessary infrastructure. Without them, it appears that the Great Return is impossible. In our liberated territories, the establishment of industrial complexes and other workplaces, the provision of Social Security are put at the forefront. It is revealed that the construction of social facilities, the implementation of the construction of residential buildings cannot be postponed. Under the leadership of our Honorable President Mr. Ilham Aliyev, restoration, reconstruction, and construction works are being carried out in our cities and villages destroyed by Armenian vandals, as well as ensuring the high standart of living of our citizens who will return to their native lands.

Keywords: Karabakh, Eastern Zangezur, Great Return plan, construction works, settlement process, smart village, smart city, green city

Giriş. İlham Əliyev: "Biz Qarabağı, Zəngəzuru yenidən qururuq, yenidən qurmalyıq". İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizin quruculuğu, bərpası və orada yenidən məskunlaşma prosesi Prezident İlham Əliyevin daim diqqət mərkəzindədir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə icra olunan infrastruktur layihələr dayanmadan genişlənir. Avtomobil yolları, dəmir yolları, hava limanları, içməli su layihələri, elektrik stansiyaları, yəni böyük layihələr icra edildi. Şəhərləri qururuq, kəndləri qururuq, binalar tikirik.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa-quruculuq işlərinin sürətlə həyata keçirilməsi, dayanıqlı şəraitin yaradılması, əhalinin öz doğma torpaqlarında tezliklə məskunlaşması və bu regionda yüksək həyat şəraitinin yaradılması dövlət siyasətində prioritet vəzifələrdən biridir [1]. Bu məqsədlə həmin regionlarda irimiqyaslı işlər görülür və yeni infrastruktur yaradılır. Hazırda əsas məqsədimiz işğaldan azad edilən ərazilərin bərpasıdır. Bir milyondan çox keçmiş məcburi köçkün üçün layiqli həyat şəraiti təmin etmək məqsədilə 10 min kvadrat km olan böyük bir ərazinin yenidən qurulması prioritet istiqamətdir.

Əsas hissə. Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsindən dərhal sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə bərpa və quruculuq işlərinə başlanıb, bir sıra beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrə start verilib, o cümlədən ağıllı şəhər və kəndlərin inşasına başlanıb, enerji infrastrukturunu qurulub.

44 günlük müharibədə əldə edilmiş Zəfər nəticəsində azad edilmiş ərazilərdə quruculuq işlərinin aparılması, yeni beynəlxalq və regional nəqliyyat-logistika dəhlizlərinin yaradılması imkanları qarşıdakı illərdə müəyyənləşdirilmiş prioritetlərin və hədəflərin uğurla reallaşdırılacağına əsas verir [2]. Qısa bir müddət ərzində Zəfər yolunun çəkilərək istifadəyə verilməsi, Füzulidə, Laçında, Zəngilanda beynəlxalq hava limanlarının tikilməsi və yüz kilometrərlə yolun çəkilməsi, o cümlədən Zəngəzur dəhlizi ilə əlaqədar olaraq avtomobil yollarının, dəmir yolunun çəkilməsi çox böyük işlərin görülməsindən xəbər verir.

İşğaldan azad edilmiş bütün ərazilərdə bərpa-quruculuq işləri davam edir. 92 yaşayış məntəqəsindən ümumilikdə 36-sının layihələndirmə işləri yekunlaşıb, 37 yaşayış məntəqəsi üzrə layihələndirmə işləri davam etməkdədir. 19 yaşayış məntəqəsinin layihələndirmə işlərinin 2024-cü ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur. 10 min kvadrat km-dən artıq ərazidə hazırda genişmiqyaslı tikinti-quruculuq işləri artan tempdə davam etməkdədir. Bu işlərin həyata keçirilməsinə dövlət büdcəsindən 7 milyard dollar vəsait ayrılıb.

44 günlük Vətən müharibəsini qalibiyyətlə başa vuran Azərbaycanın qarşısında işğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış planını reallaşdırmaq kimi mühüm vəzifə durur. Bunun üçün işğaldan azad olunmuş ərazilərdə minatəmizləmə işləri aparıldı. Minalardan təmizlənən ərazilərdə, ilk növbədə, zəruri infrastruktur quruldu. Çünki müvafiq infrastruktur yaradılmadan ərazilərə Böyük Qayıdış planını reallaşdırmaq mümkün deyil. Su, qaz, elektrik təsərrüfatlarının bərpası ilə bağlı görülən işlər artıq ölkə ictimaiyyətinə məlumdur. Yalnız bundan sonra azad edilmiş ərazilərimizdə sənaye kompleksləri və digər iş yerlərinin yaradılmasından danışmaq mümkündür.

Ağdam Sənaye Parkında iki müəssisənin təməlinin qoyulması hadisəsi gələcək iş yerlərinin yaradılması baxımından mühüm əhəmiyyətli hadisə oldu. Çünki məskunlaşma və böyük qayıdış özlüyündə iş yerlərinin açılması və sosial təminatın əvvəlcədən yaradılmasını tələb edir ki, bu da qayıdış və məskunlaşma problemlərinin həllinə kompleks yanaşmanı şərtləndirir. Sonra isə sosial obyektlərin tikilməsi, yaşayış üçün şərait yaradılması, evlərin inşası işləri həyata keçirildi və keçirilir.

Erməni vandalları tərəfindən dağıdılmış şəhər və kəndlərimizdə Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bərpa, yenidənqurma və quruculuq işlərinin aparılması, öz doğma yurdlarına qayıdacaq vətəndaşlarımızın yaşayışı yüksək səviyyədə təmin edilir və ediləcəkdir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə gedən quruculuq işləri ilə bağlı inşaatda işləyənlər üçün orada müvəqqəti iş yerləri, eyni zamanda da daimi iş yerləri yaradılır. Məsələn, 9 yarımstansiya yaradılıb, orada daimi iş yerləri var. Şuşa şəhərində indi otellər fəaliyyət göstərir. Qısa müddətdə Şuşanın baş planının hazırlanması, qüdrətli şair Molla Pənah Vəqifin büstünün və muzey-məqbərə kompleksinin öz ilkin görkəminə qaytarılması, Bülbülün ev-muzeyinin və Üzeyir Hacıbəylinin heykəlinin

açılışları, habelə buradakı tarixi, dini və memarlıq abidələrinin bərpaı prosesi ölkəmizin mədəniyyət paytaxtındakı kompleks işlərin tərkib hissəsidir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işlərinin gedişi həmin bölgələrdə tezliklə ən müasir şəhər və kəndlərin salınacağını, dünyaya tamamilə yeni tipli yaşayış məntəqələri modellərinin təqdim olunacağını deməyə əsas verir.

Ağdamda da genişmiqyaslı işlərə başlanılıb. Şəhərin Baş Planı hazırlanıb və Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il may ayının 28-də Ağdamda səfəri zamanı bu şəhərin Baş Planı təsdiqlənib. Bu, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə təsdiqlənən ilk Baş Plandır. Ağdam şəhərinin mərkəzində tarixi-mədəni ərazi də olacaq. 22,5 hektarlıq sahəni əhatə edən bu məkanda Pənahəli xanın İmarət kompleksi, Çörək muzeyi, Dram Teatrı, İşğal və Zəfər muzeyləri kompleksi yerləşəcək. Muzeylərin arasında açıq səma altında 18 hektarlıq Memorial bağ olacaq. Ağdamda bütün beynəlxalq standartlara cavab verən 15 min nəfərlik stadion tikmək də nəzərdə tutulur.

100 minlik əhalisi olan Ağdamın qurulmasına start verilib. Ağdam rayonunda görülən işlərin timsalında tarixi Zəfərdən sonra vaxt itirmədən Böyük Qayıdış istiqamətində davamlı addımlar atıldığını böyük əminliklə qeyd edə bilərik. Tanınmaz halda olan Ağdamda artıq dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin iştirakı ilə "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kilovoltluq "Ağdam-1" və "Ağdam-2" elektrik yarımstansiyalarının, "Qarabağ" Regional Elektrik Şəbəkəsinin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışı, Ağdam şəhəri 1 saylı orta məktəbin, Təlim-Tədris Kompleksinin, Ağdam Muğam Mərkəzinin, Ağdam Sənaye Parkının və Parkda fəaliyyət göstərəcək alternativ və bərpaolunan enerji mənbələri ilə qidalanan işıq dirəklərinin, digər qurğuların və xalça istehsalı müəssisələrinin, Ağdam Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının, "Park Forest Otel Ağdam" mehmanxanasının və 209 mənzildən ibarət yeni yaşayış kompleksinin, 2-ci və 3-cü yaşayış məhəllələrinin, inzibati binanın təməllərinin qoyulmasına Böyük Qayıdış konsepsiyası kontekstində yanaşmaq lazımdır. Ağdamda yeni yaşayış kompleksinin təməlinin qoyulması qısa müddətdə doğma yurd yerlərimizə qayıdacağımızın müjdəsi oldu. Ağdam Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının təməlinin qoyulması, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə səhiyyə infrastrukturunun yaradılması öz doğma yurdlarında yenidən məskunlaşan vətəndaşlarımız üçün zəruri sosial və tibbi xidmət təminatı olacaq. Ağdam Cümə məscidində bərpa-restavrasiya işləri görülür.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə həyata keçirilən genişmiqyaslı yenidənqurma, bərpa-quruculuq işləri dünyanın diqqət mərkəzindədir. Genişmiqyaslı quruculuq işlərində tarixi və dini abidələrimizin bərpaı əsas yer tutur. Azad edilmiş torpaqlarda hazırda 8 məscidin əsaslı təmiri, bərpaı və tikintisi nəzərdə tutulub. Ağdam Cümə məscidi, Şuşada Yuxarı Gövhərağa, Aşağı Gövhərağa, Saatlı məscidləri əsaslı təmir edilir. Şuşa şəhərində yeni məscidin inşasına start verilib. Zəngilan şəhərində, Hadrutda və Daşaltıda məscidlərin yenidən qurulması və tikintisi prosesi başlanmışdır.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə 8 şəhər və 100-dən çox kəndin yenidən tikilməsi nəzərdə tutulur. Artıq şəhərlərin və kəndlərin baş planları təsdiq olunub və tikinti işlərinə başlanılıb. Böyük Qayıdış reallığa çevrilir. Zəngilanın Ağalı kəndləri Böyük Qayıdış müşdəsidir.

Füzuli rayonunun Dövlətyarlı ərazisində də eyni tipli böyük yaşayış məntəqəsi yaradılır. Beş kəndi birləşdirən layihə əsasında kəndlər həqiqi sahiblərinin ixtiyarına veriləcək. Bu, Füzuli rayonunda yaradılan birinci yaşayış mərkəzidir. Azad edilmiş digər rayonlarda kəndlərin yenidən qurulması layihələri hazırlanır və şəhərlərlə paralel olaraq kəndlər də bərpa ediləcək. Bir sözlə, soydaşlarımızın öş doğma yurd-yuvalarına qayıtmaları üçün kompleks tədbirlər görülür.

Uzun illər yurd həsrəti çəkən və çətin vəziyyətdə yaşayan insanlarımız üçün rahat şərait yaradılacaq. 30 ilə qədər məcburi köçkün həyatı yaşamağa məhkum edilmiş insanlarımız öz yurdlarına ləyaqətli şəkildə qaytarılmalı və rahat yaşamaladırlar. Keçmiş məcburi köçkünlərin Ağalı kəndinə, Talış qəsəbəsinə, Füzuli və Laçın şəhərlərinə, Zabux kəndinə köçü təmin edilib və bu proses davam edir.

"Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri həyata keçirilir. Biz sıfırdan yeni şəhərlər və kəndlər inşa edirik".

Bu fikri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2023-cü il noyabrın 24-də Bakıda keçirilən BMT-nin Mərkəzi Asiya Ölkələrinin İqtisadiyyatları üçün Xüsusi Proqramının (SPECA) Zirvə görüşündə çıxışında deyib.

Füzulidə də genişmiqyaslı tikinti-quruculuq işləri aparılır, kəndlər, qəsəbələr yenidən qurulur, avtomobil və dəmir yolları çəkilir. 2022-ci il mayın 12-də dövlətimizin başçısının və birinci xanımın Füzuli rayonuna səfərləri orada 180 çarpayılıq xəstəxananın, peşə liseyinin, həmçinin yeni parkın təməlinin qoyulması ilə yadda qaldı. Səfərin davamı olaraq, dövlətimizin başçısı və birinci xanım səfər zamanı Şuşadakı inzibati binada, Şirin su hamamında, tarzən Sadıqcanın evində, Mehmandarovların malikanə kompleksində aparılan bərpa işləri ilə tanış oldular.

Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il oktyabrın 16-da Füzuli rayonuna səfəri zamanı ikinci və üçüncü yaşayış komplekslərinin, 240 yerlik uşaq bağçasının, inzibati binanın, idman kompleksinin, Cuvanlı və Qoçəhmədli kəndlərinin təməlini atması, Ağdam-Füzuli avtomobil yolunun tikintisi ilə tanış olması bölgənin sürətlə dirçəldilməsi istiqamətində fasiləsiz işlərin görüldüyünü göstərir. Füzuli idman kompleksi işğaldan azad edilmiş ərazilərdə təməli qoyulan ilk idman obyektidir.

Vətən müharibəsindəki qələbəmizdən sonra qarşıya qoyulan məqsəd işğaldan azad edilmiş Qarabağın bərpası və yenidən qurulmasıdır. Hazırda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə kommunikasiyaların bərpası istiqamətində çoxsaylı layihələr icra olunur. Yollar çəkilir, enerji ilə təminat məsələləri yoluna qoyulur.

İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızın bərpası, quruculuq, inkişaf, Qarabağdan məcburi köçkün düşmüş əhalinin orada məskunlaşdırılmasının təmin olunması əsas hədəflərimizdir. Bu hədəflərə çatmaq üçün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə çoxşaxəli, böyük əmək, vəsait və zaman tələb edən işlər həyata keçirilir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bərpa işləri çərçivəsində həyata keçiriləcək layihələr bir daha Azərbaycanın gücünü və qüdrətini nümayiş etdirir.

2022-ci il iyunun 26-da Kəlbəcərdə səfərdə olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə şəhərin baş planı təqdim edildi. Sonra Prezident Kəlbəcər İşğal və Zəfər muzeyləri kompleksinin, Kəlbəcər Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin, Kəlbəcər rayonunda su istehsalı zavodunun təməlini qoyub.

Azad edilmiş şəhərlərimizdə, kəndlərimizdə artıq geniş inşaat işlərinin getdiyini diqqətə çatdıran dövlət başçısı deyib: “Bütün bu işlərin həcmi bir daha xalqımızın böyüklüyünü göstərir. Onu göstərir ki, bir daha demək istəyirəm, biz bu torpaqların sahibiyik, buraya qayıtmışıq və burada əbədi yaşayacağıq. Qarabağ Azərbaycandır!”, - deyərək Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Ermənilərin basdırdıqları minaların təmizlənməsi Qarabağda ümumi prosesə təsir etsə də, ancaq əhatəli və sistemli şəkildə aparılan işlər nəticəsində qarşıya qoyulan vəzifələr uğurla icra olunur. Zəngilan rayonunda “ağıllı kənd” layihəsi göstərir ki, Prezidentimizin əzmi və qətiyyəti, uzaqgörən siyasəti sayəsində ərazilərimiz tez bir zamanda bərpa olunacaq, insanlar öz ata-baba yurdlarına qayıdacaqlar. Qarabağda həyata keçirilən genişmiqyaslı yenidənqurma, bərpa-quruculuq işləri dünyanın maraqlı dairəsindədir.

İşğaldan azad edilən Ağdam rayonunda bərpa quruculuq işləri davam etdirilir. Ağdam şəhərində özəl sektor xətti ilə yaşayış binalarının tikintisinə başlanılıb, yeni salınan həyət evlərində isə işlər yekunlaşdırılır.

Şuşada artıq 23 binadan ibarət ilk yaşayış kompleksinin inşasına başlanılıb. Şuşa şəhərinin Baş planına əsasən, tikinti işləri üç və beşmərtəbəli binalar olmaqla müasir materialların istifadəsi ilə aparılır və Şuşa şəhərinin iqlim şəraiti nəzərə alınır, binaların zirzəmisində avtodayanacaq imkanı da yaradılıb.

Zəngilan şəhərinin baş planı hazırlanıb. Plan hazırlanarkən şəhərin özünəməxsusluğu və təbiət qorunub saxlanılıb. Baş planın əsasını rahat yaşayış, yaşıl, təmiz və müasir innovasiyalar kimi şəhər yanaşmaları təşkil edir. Şəhərin özünəməxsus simasını formalaşdırarkən, baş plan hazırlanarkən bölgənin memarlıq ənənələri araşdırılıb. Bunun əsasında tarixi mühitin qorunması ilə yanaşı müasir yanaşmalar da tətbiq edilib. Şəhər proqresiv innovasiyalarla təhciz edilmiş əzmərtəbəli binalar və fərdi yaşayış evlərindən ibarət olacaq. Gələcəkdə Zəngilan “Yaşıl şəhər” və “Ağıllı şəhər” konsepsiyalarına tam uyğun olacaq.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə sürətli bərpa və yenidənqurma işləri həyata keçirilir. İnfrastruktur işləri, yaşayış binaları, kəndlərin qurulması, tarixi abidələrin bərpası bütün işlər plan üzrə gedir.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə yaşayış məntəqələrinin bərpası istiqamətində ilk pilot layihə isə Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində reallaşdırıldı. “Ağıllı kənd” konsepsiyası əsasında Ağalı kəndində yaşayış massivinin salınması bölgədə yenidənqurma-bərpa işlərinin ən müasir standartlarla həyata keçirildiyini təsdiqləyir [3].

Aprelin 26-da Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə Ağalı kəndinin bərpası layihəsinin təməli qoyuldu. Böyük qayıdış müjdəsi Ağalıdan başladı. 44 günlük müharibədən sonra qısa müddət ərzində ağıllı kəndin hazır olması və sakinlərin oraya qayıtması olduqca qürurverici hadisədir. Məsələn insanların oraya qayıtması ilə yekunlaşmır. Dövlət tərəfindən sakinlərin orada məşğuliyyəti, işlə təmin olunması üçün də şərait yaradılıb. Ümumiyyətlə, bütün infrastruktur qısa müddət ərzində yenidən qurulub. Biz bir daha dünyaya göstərdik ki, Azərbaycan qurucu bir dövlətdir. Viran qoyulan ərazilərə yenidən həyat qayıdır. Ölkəmiz dağıdılmış əraziləri bərpa edib, vətəndaşlarımızı öz doğma ərazilərinə qaytarır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin mayın 4-də Cəbrayıl rayonunda “Araz Vadisi İqtisadi Zonası” Sənaye Parkında “Avto Lizinq Azərbaycan” MMC-nin tikintisi ilə tanış olması, “Holcim Azərbaycan” ASC-nin, “Az-TEX-Import” MMC-nin, “Improtex Qarabağ Sənaye Kompleksi” MMC-nin müəssisələrinin təməllərini qoyması işğaldan azad olunmuş ərazilərin Azərbaycan iqtisadiyyatına qovuşdurulması görülən işlərə böyük önəm verildiyini göstərir.

Prezident İlham Əliyev 2023-cü il mayın 4-də Zəngilan və Qubadlı rayonlarında 15-dək sosial-infrastruktur obyektinin təməllərini qoydu. Ən qısa zamanda və yüksək səviyyədə inşa olunacaq bu layihələr Zəngilan və Qubadlı rayonlarının Şərqi Zəngəzurun dilbər guşəsinə çevrilməsinə töhfə verəcək.

Zəngilan şəhərində Konqres Mərkəzinin inşası davam etdirilir. Rayonda mühüm sosial obyektlərdən biri olan Mərkəzi Rayon Xəstəxanasının təməli qoyulub. Təməli qoyulan yaşayış məntəqələrindən biri də Zəngilan rayonunun Cahangirbəyli kəndidir.

Qubadlı rayonunda da genişmiqyaslı tikinti işləri aparılır. Qubadlı şəhərində ilk yaşayış məhəlləsinin, inzibati binanın, 600 şagird yerlik tam orta məktəbin, 91 çarpayılıq Mərkəzi Xəstəxananın, Xanlıq, Mahruzlu və Zilanlı kəndlərinin təməllərinin qoyulması Azərbaycanın bu dilbər guşəsinə həyatın tezliklə qayıdacağına rəmzidir.

Laçında 700-ə yaxın bina inşa edilib, onlardan 620-si fərdi yaşayış, 9-u isə çoxmənzilli bina, qalanları isə ictimai binalardır. Laçın şəhərinin mərkəzində quruculuq işləri sona yaxınlaşmaq üzrədir. Laçının Zabux və Sus kəndlərində quruculuq işləri aparılır. Prezident İlham Əliyev 2023-cü il mayın 4-də Laçın rayonunun Gülübird kəndinin təməlini qoydu.

Cəbrayıl rayonu da yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Şəhərin Baş planına uyğun olaraq, tikinti-quruculuq işləri geniş vüsət alıb. Hazırda şəhərdə 960 şagird yerlik tam orta məktəbin tikintisi sürətlə davam edir. Həmçinin, yaşayış məhəlləsinin təməli qoyulub və tikinti işləri gedir.

Cəbrayılın inkişaf mərhələsi şəhərlə yanaşı, ətraf kəndləri də əhatə edir. Horovlu, Şükürbəyli kəndlərinin, həmçinin Xudafərin qəsəbəsinin şəhərsalma əsaslandırılmaları təsdiqlənib və həmin ərazilərdə də inşaat işlərinə başlanılıb. Prezident İlham Əliyev 2023-cü il mayın 4-də Cəbrayıl rayonunun Şükürbəyli kəndinin təməlini qoydu.

Nəticə. Biz bir daha dünyaya göstərdik ki, Azərbaycan qurucu bir dövlətdir. Viran qoyulan ərazilərə yenidən həyat qayıdır. Ölkəmiz dağıdılmış əraziləri bərpa edib, vətəndaşlarımızı öz doğma ərazilərinə qaytarır. 30 ildən sonra bu torpaqlara əsl sahibləri qayıdır. Məcburi köçkünlər bu günü çoxdan arzulayırdılar. Bütün bu olanlar Azərbaycan hakimiyyətinin apardığı doğru siyasətin nəticəsidir. Ölkəmizin gördüyü işlər vətəndaşlarımızın öz torpaqlarında firavan yaşaması üçün böyük önəm kəsb edir.

Ədəbiyyat

1. Əliyev T.G. 2023. Azad edilmiş ərazilərdə aparılan quruculuq işləri müəyyənləşdirilmiş prioritetlərin uğurla reallaşacağına əsas verir. AZƏRTAC
2. Əliyev T.G. 2023. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli biznes mühiti yaradılıb. Bakı, AZƏRTAC
3. Əliyev T.G. 2022. Böyük Qayıdışın müjdəsi - Ağalı. Bakı, AZƏRTAC
4. Əliyev T.G. 2022. Ağıllı şəhər və ağıllı kənd konsepsiyaları dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir. Bakı, AZƏRTAC
5. Əliyev T. Ağalı kəndində müasir şəhərsalma standartları tətbiq olunub. Bakı, AZƏRTAC, 2022
6. Quliyev R. Ekspert: Yaşıl iqtisadiyyatın fəlsəfəsi ekologiyaya zərər vurmada formalaşmış iqtisadiyyatdır. Bakı, AZƏRTAC
7. Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi
8. Hüseynov F.M., Əliyev N.Ə., Yusifova N.O., Qasımzadə E.Ə. 2003. Azərbaycanın kiçik və orta şəhərlərinin planlaşdırma və yeniləşdirmə prinsipləri. Bakı, Elm
9. Qəhrəmanova Ş.Ş. 2003. Şəhər mühitinin yenidənqurulması. Bakı: Çəşioğlu
10. Əliyev T.G., Əliyev C.G. 2017. Azərbaycanın iri şəhərlərinin memarlıq və şəhərsalmasında nəqliyyat-yol infrastrukturunu problemlərinin həlli. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat-yol kompleksinin inkişaf perspektivləri mövzusunda Respublika Elmi-praktik Konfransının Materialları. Azərbaycan memarlıq və inşaat universiteti
11. Нагиев Н.Г. 2011. Современное градостроительство Азербайджанской Республики. Тəhsil işçisi mətbəəsi MMC

References

1. Aliyev T.G. 2023. Azad edilmish erazilerde aparilan quruculuq ishleri mueyyenleshdirilmish prioritetlerin ughurla reallashacaghina esas verir. AZERTAC
2. Aliyev T.G. 2023. Ishghaldan azad olunmush erazilerde sahibkarlighin inkishafi uchun elverishli biznes muhiti yaradilib. Baki, AZERTAC
3. Aliyev T.G. 2022. Boyuk Qayidishin mujdesi. Aghali. Baki, AZERTAC
4. Aliyev T.G. 2022. Aghilli sheher ve aghilli kend konsepsiyalari devlet siyasetinin prioritet istiqametlerindendir. Baki, AZƏRTAC
5. Aliyev T. 2022. Aghali kendinde muasir shehersalma standartlari tetbiq olunub. Baki, AZƏRTAC
6. Quliyev R. Ekspert: Yashil iqtisadiyyatin felsefesi ekologiyaya zerer vurmada formalashmish iqtisadiyyatdir. Baki, AZERTAC
7. Azerbaijan Respublikasinin Shehersalma ve Tikinti Mecellesi
8. Huseynov F.M., Aliyev N.A., Yusifova N.O., Qasimzada E.A. 2003. Azerbaijanin kichik ve orta sheherlerinin planlashdirma ve yenileshdirme prinsipleri. Baki, Elm
9. Qahrəmanova S.S. 2003. Sheher mühitinin yenidenqurulmasi. Baki: Chashioghlu
10. Aliyev T.G., Aliyev C.G. 2017. Azerbaijanin iri sheherlerinin memarlıq ve shehersalmasında neqliyyat-yol infrastrukturunu problemlerinin helli. Azərbaycan Respublikasının neqliyyat-yol kompleksinin inkishaf perspektivləri mövzusunda Respublika Elmi-praktik Konfransının Materialları. Azərbaycan memarlıq ve inşaat universiteti
11. Nagiev N.G. 2011. Sovremennoe gradostroitel'stvo Azerbajdzhanskoj Respubliki. Təhsil işçisi mətbəəsi MMC

Məqaləyə istinad: Əliyev T.G., Əliyev C.G. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan bərpa və quruculuq işləri. Elmi Əsərlər/Scientific works, AzMIU, s. 12-17, N1, 2024

For citation: Aliyev T.G., Aliyev J.G. Restoration and construction works carried out in our territories liberated from occupation. Elmi Əsərlər/Scientific works, AzUAC. p.12-17, N1, 2024

Redaksiyaya daxil olma/Received 16.10.2023

Çapa qəbul olunma/Accepted for publication 16.01.2023